

Boazodoallošiehtadus – suoidnemánu 1. b. 2018 – geassemánu 30. b. 2019

Šiehtadusa “Boazodoalu válđošiehtadus, guovvamánu 26. b. 1993” ektui lea Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta (EBD) ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi (NBR) šiehttan čuovvovaš boazodoallošiehtadusa 2018/2019 doallojahkái mii doaibmá dán áigodagas; suoidnemánu 1. beaivve 2018 – geassemánu 30. beaivve 2019.

1. Šiehtadusjagi 2018/2019 ekonomalaš rámma

1.1 Juolludeamit stáhtabušeahta bokte

Šiehtadallanbealálaččat leat soahpan ahte Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 rámma lea 123,1 miljovna ruvna.

1.2 Hattit

2018/2019 njuovvanáigodahkii ii mearriduvvo gilohaddi bohccobirgui.

2. Boazodoallošiehtadusa doarjagat čuvvot kaleandarjagi

Dán jagi šiehtadallamat gusket 2019 bušeahttajahkái. Doarjagat biddjojuvvojit stáhtabušehttii dábálaš vuogi mielde Eanandoallo- ja biebmodepartementta Prop. 1 S (2018-2019) bokte. Boazodoallošiehtadusa stuoradiggeproposišuvdna ovddiduvvo nu go ovdal meannudeapmái gidđasešuvnnas. Proposišuvnnas leat sihke evttohusat bušeahttamearrádusaide, ja evttohusat mot atnit ja sirdit ruđaid poasttaid gaska 2018:s. Vurdojuvvo ahte Stuoradiggi, go meannuda proposišuvna, addá Eanandoallo- ja biebmodepartementii válldi čadahit doaimmaid dan ektui mii lea šihttojuvvon boazodoallošiehtadusas, ja mat laktásit juolludemiide/doarjagiidda 2019:s.

3. Ovddidan- ja investerendoaimmat

Juolluduvvo 33,9 miljovna ruvna Boazodoalu Ovddidanfondii (BOF) šiehtadusjahkái 2018/2019.

Foandda ekonomalaš dili ektui, biddjojuvvo BOF:i seamma lohpadusrámma go juolludanrámma lea.

Šiehtadallanbealálaččaid vuodđu lea ahte BOF stivra galgá sáhttit hálddašit válldistis dan ektui mii lea juolludanrámma, ja ahte stivra ieš ráhkada plána dasa mot atná daid ruđaid mat eai leat várrejuvvon dihto doaimmaide, ja mat čuvvot ja dorjot boazodoallopolitihka mihttomeriid.

Boazodoalu Ovddidanfondii várrejuvvojit čuovvovaš ruđat:

- 1,45 milj. ru. riidoeastandoaimmaide
- 8,20 milj. ru. boazodoallošiehtadusa oassi Eanandoalu- ja boazodoalu ahtanuššan ja árvoháhkkan ovddidanprográmmii
- 2,00 milj. ru. boazodoalu fágareiveortnegii
- 5,00 milj. ru. márkastandoaimmaide
- 4,50 milj. ru. boazosuvdimii
- 1,27 milj. ru. oahpahus- ja fuolahusbálvalusaide boazodoalus
- 0,75 milj. ru. doaimmahit klassifiserenvuogádaga ja bohccuid optihkalaš guhkkodatmihtidemiid

- 1,00 milj. ru. boares áideávdnasiid čorgemii ja eará
- 0,30 milj. ru. boazodoalu areálakárttaid viidasit ovddideapmái
- 2,00 milj. ru. Heahtegearggusvuodafondii
- 0,500 milj. ru. Prošektii *“Framtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag”* (Boahtteáigge boazo- ja eanandoallu Hedemárkkus ja Trøndelagas).
- 0,20 milj. ru. doarjja boazodoallofágalaš čoahkkimiidda fylkkamánniin
- 0,20 milj. ru. guorahallat ovddeš čielggadusaid mat gusket doaimmaide nannet nissonolbmuid saji ja dili boazodoalus
- 2,00 milj. ru. boazogeahseheamiide
- 0,30 milj. ru. njuovvon bohccuid raporteremii

Ekonomalaš doarjja sáhtta muđui maid juolluduvvot eará doaimmaide mat leat njuolggadusa ulbmiliid ektui, dás:

- Doarjja go vásihit stuorit boazojámuid
- Boazodoallorusttegiidda, dás áiddiide/gárdiide ja njuovvanrusttegiidda
- Gokčat duodáštuovvon goluid go lea oassálastán kurssaide/lassiohppui ja sullásaččaide mat leat boazodolliid várás
- Doarjja meahcce-mánáidgárdiide
- Márkanastindoaimmaide
- Boazodoalu guohtonvuoigatvuođaid sihkkarastimii, dás doarjja orohagaid bargguide sihkkarastit boazodoalu areálaid
- Praktihkalaš doaimmaide boazodoalus, dás boazogeahseheamiide ja riidoeastadan doaimmaide
- Struktuvrralaš doaimmaid čadaheapmái orohagain gos lea dárbu čadahit doaimmaid boazologu geahpideami ja resurssageavaheami ektui
- Fágalaš doaimmaide mat ovddidit boazodoalu, dás bagadallan, kurssat, guohtumiid iskan, plánen ja nállašuhhtindoaimmaide
- Boazodoalu fágareiveortnegii
- Liigeealáhusaid ovddideapmái ja doaimmaide main lea oppalaš kultuvrralaš mearkkašupmi boazosámiide
- doaimmaide mat ovddidit dásseárvvu ja nissonolbmuid dili boazodoalus
- 1-2 beaivasaš kursa/lassioahpu lágideapmái gelbbolašvuoda loktema várás
- Doarjja doaimmaide boazodoalus mat gusket dálkkádatrivedamiidda
- Dutkan- ja máhttogaskkusteapmái
- Bohccobierggu klassifiserenvuogádaga doaimmaheapmái ja heiveheapmái

4. Gollogeahpideaddji ja njuolggodoarjagat

Juolluduvvo 79,1 miljovna ruvna 2018/2019 šiehtadusjahkái sierranas njuolggodoarjagiidda.

4.1 Orohatdoarjja

Orohatdoarjja galgá váikkuhit dasa ahte orohagat ja boazosearvvit galget oažžut ekonomalaš vuodu áimmahuššat ovddasvástádusaset ja bargguidasaset mot ovddidit boazodoalu nanu ja bastevaš ealáhussan. Dat mearkkaša ee. oččodit dásseadis boazologu mii lea guohtumiid ektui, sihkkarastit boazodoalu areálaid, buoridit gánnáhahttivuoda, ja láchit dili heahtegearggusvuoda dáfus.

Nannen dihte DBS bargguid boazodoalus ja dakko bokte eastadit roasmmeuvvamiid ja lihkohisvuodaid, de lea vejolašvuohta atnit orohatdoarjaga relevánta veahkkeneavvuid oastimii. Makkár veahkkeneavvut galget ostojuvvot, galgá bohtit ovdan orohaga orohatdoarjaga ohcamis. Njuolggadusaid lagabuidda hábmen dahkkojuvvo dalle go boazodoallošiehtadusa 2018/2019 njuolggadusat ráhkaduvvojit.

Láhčit dili dasa, ahte eanet orohagat várrejit ruđaid heahtegearggusvuoda doaimmaide ja atnet daid ruđaid dasa gullelaš ulbmiliid ektui, de lasihuvvo ođđa eaktu njuolggadusaide *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* (Boazoorohagaid ja boazoservviid doarjaga njuolggadus), nu ahte orohagat galget várret ruđaid heahtegearggusvuoda doaimmaide ovdal go ožžot orohatdoarjaga.

Vuodđodoarjja juohke orohahkii lasihuvvo 56.000,- ruvnnas 92.000,- ruvdnui. Orohat 16:ái ja 17:ái Nuorta-Finnmárkku boazoguovllus ja čuovvovaš ovttaskas orohagaide 30A, 30B ja 30C lasihuvvo doarjja 170.000,- ruvnnas 250.000,- ruvdnui. Femundenii lasihuvvo doarjja 40.000,- ruvnnas 50.000,- ruvdnui. Daid ovttaskas boazoservviide lasihuvvo doarjja 120.000,- ruvnnas 125.000,- ruvdnui.

Muđui jotkojuvvo dálá guoskevaš njuolggadusat ja ruhtamearit.

Várrejuvvo 16,1 milj. ruvnna orohatdoarjaga ortnegii.

4.2 Doarjja siidaosiide ja boazoservviide

Šiehtadallanbealálaččat leat soahpan dan ahte juolludeami mat leat 75. poasttas leat čujuheaddji, ja EBD sáhtá ovttasráđiid NBR:in heivehit daid šiehttojuvvon doarjjameriid vai nákkejit doalahit ruhtajođu juolludeami ektui.

Čuovvovaš doarjja addojuvvo siidaosiide ja boazoservviide:

a) Buvttadanbálkkašupmi:

Buvttadanbálkkašumi ulbmil lea bálkkašit eallju, buvttadeami ja biergobuktagiid ráhkadeami ealáhusas. Buvttadanbálkkašupmi maid addá árvvu ja čalmmustahtá daid bargguid mat dahkkojuvvojit dan oktavuođas lassin earret beaivválaš meahcce- ja eallobargguide.

Divatgeatnegas dienas bohccobiergu vuovdimis ja eará divatgeatnegas sisaboadut bohccuin mat gullet buohkaide siidaoasis, leat vuodđun buvttadanbálkkašumi rehkenastimis. Divatkeahtes sisaboadut ja ealihanbohccuid vuovdin eai leat mielde buvttadanbálkkašumi rehkenastimis. Lea bohccogoruda loahppahaddi mii lea vuodđun buvttadanbálkkašumis. Dat mearkkaša dan, ahte geasehan- ja njuovvangolut eai váldo mielde go rehkenastá bálkkašumi.

Dálá guoskevaš njuolggadusat ja doarjjamearit jotkojuvvojit.

Várrejuvvo 33,0 milj. ruvnna buvttadanbálkkašumi ortnegii.

b) Miessenjuovvandoarjja

Ulbmil miessenjuovvandoarjagiin lea movttiidahttit njuovvat eanet misiid, mii lea ekonomalaččat gánnáhahtti resurssaid dáfus. Miessenjuovvamiin maid seastá dálveguohtumiid ja geahpeda

massimiid dálvvi mielde. Go misiid njuovvá, de lasiha maid produktivitehta danne go miesit šaddet eanet go rávis bohccot.

Miessenjuovvandoarjaga mearri lasihuvvo 475 ruvnnas 500 ruvdnui. Guoskevaš njuolggadusat jotkojuvvojit.

Várrejuvvo 24,0 miljovna ruvna miessenjuovvandoarjaga ortnegii.

c) Sierra doaibmadoarjja nuoraide

Ulbmil sierra doaibmadoarjagiin nuoraide lea doarjut siidaosiidjođiheddjiid geat leat vuollel 30 jagi ja leat áiddo álggahan ja hukseme doaluset.

Movttiidahttin dihte nuoraid bargagoahtit boazodoaluin, de lasihuvvo doarjja 25.000,- ruvnnas 40.000,- ruvdnui.

Guoskevaš njuolggadusat jotkojuvvojit.

Várrejuvvo 2,0 miljovna ruvna sierra doaibmadoarjagii nuoraide.

d) Náittosguoimmi- ja ovttasássilasáhus:

Šiehtadallanbealálaččat leat soahpan várret 1,4 miljovna ruvna náittosguoibmelasáhusa ortnegii.

Ulbmil náittosguoibme- ja ovttasássilasáhusain lea doarjut bearašboazodoalu. Guoskevaš doarjjamearit ja njuolggadusat jotkojuvvojit.

e) Álggahandoarjja

Álggahandoarjaga ulbmil lea doarjut boazodolliid geat leat vuollel 35 jagi, ja geat leat álggahan alcceseaset sierra doalu. Seammás galgá doarjja movttiidahttit rievdadit struktuvrraid nu ahte siidaosit sirdojuvvojit nuoraide geat leat vuollel 35 jagi.

Guoskevaš doarjjamearit ja njuolggadusat jotkojuvvojit.

Várrejuvvo 2,6 miljovna ruvna álggahandoarjaga ortnegii.

5. Čálgoortnegat

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019:s juolluduvvo oktiibuot 2,6 miljovna ruvna boazodoalu čálgoortnegiidda.

5.1 Árrapenšuvdna boazodoalus

Guoskevaš doarjjamearit ja njuolggadusat jotkojuvvojit.

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019:s várrejuvvo 1,0 miljovna ruvna boazodoalu árrapenšuvdnii.

5.2 Sadjásašveahkki mánnáoazžuma oktavuođas

Njuolggadusat ja doarjjamearit bálkáhit veahki mánnáoazžuma oktavuođas jotkojuvvojit. Doarjja galgá nannet boazodoallonissoniid saji ja dili. Eanandoalldirektoráhtta hálddaša doarjaga bálkáhit sadjásašveahki mánnáoazžuma oktavuođas.

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019:s várrejuvvo 1,0 miljovna ruvna sadjásašveahkkeortnegii mánnáoazžuma oktavuođas.

5.3 Eará čálgoortnegat

Guoskevaš njuolggadusat ja várrejumi buhccedoarjjaortnegii jotkojuvvo.

Dat kollektiiva máksámuš boazodoallošiehtadusa bokte buhccedoarjjaortnegii gokčá dan liigemávssu mii bohtá buhccedoarjaga lassáneamis – 65 proseanttas 100 prosentii dienasvuođus buozanvuhtii mii bistá guhkit go 16 beaivvi. Mánnáoazžundoarjja gokčojuvvo maid 100 proseantta dienasvuođu ektui. Juolludeapmi rehkenastojuvvo daid boazoeaiggádiid ollislaš ealáhusdietnasa vuođu, geat leat mielde ortnegis. Ruđat sirdojuvvojit njuolga Álbmotoadjohálddahussii.

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019:s várrejuvvo 0,6 miljovna ruvna buhccedoarjjaortnegii.

6. Organisašuvdnadoarjja

Organisašuvdnadoarjjan juolluduvvo 7,5 miljovna ruvna, das 200.000 ruvna boazodoalu DBS-doaimmaide. Organisašuvdnadoarjja lasihuvvo 1,0 miljovna ruvnnain.

Guoskevaš eavttut sohkaileid dássedivuođa birra, mat leat Dásseárvolága § 13:s doalahuvvojit organisašuvdnadoarjaga máksimis.

NBR galgá atnit várrejuvvon doarjagiid čađahit heahteveahkkekurssaid ja oppalaččat nannet DBS-bargguid boazodoalus. Kurssaide galget buot boazoeaiggádat ja boazoorohagat beassat oassálastit.

Doarjja máksojuvvo kvartálaid mielde maŋemus jagi jahkeraportta ja doallojagi dárkkistuvvon rehketdoalu, ja 2019 bušeahta ja plánaid vuođu. Kontingentadietnasat ja eará vejolaš doarjagat/refušuvnnat/dietnasat eará ásašusain/departemeanttain galget čilgejuvot sihke rehketdoalus ja bušeahtas.

7. Importaortnegat

Dullui gullevaš importasuodji galgá, daid rámmaid siskkobealde mat geatnegahttet Norgga WTO-soahpamuša ektui, doaimmahuvvot dainnalágiin ahte dat sihkkarastá boazodollui govttoláš suoji gilvaledji importta vuostá.

Eanandoalldirektoráhtta sáhtá mearridit eriid bohccobirgui ja/dehe eallibohccuide mat galget njuovvuvvot ja maid sáhtá importeret fas geahpeduvvon duolluin maid šiehtá Bohccobierggu márkanlávdegottiin ja bohccobiergosurggiin muđui. Jus Márkanlávdegoddi ja bohccobiergosuorgi rávvejit importeret bohccobierggu, de lea Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta eaktu ahte Eanandoalldirektoráhtta váldá oktavuođa departemeanttain.

8. Njuolggadusat

Boazodoalu Ovddidanfoandda njuolggadusat ja ortnegat mat leat 4. čuoggá vuolde, mearrida Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta ovttasráđiid Norgga Boazosápmelaččaid Riikkaservviin.

Oslo, guovvamánu 27. beaivve 2018

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Miellddus:

Šiehtadusa rámma juogadeapmi iešguđetge poasttaid mielde (milj. kruvnnu):

Poasta	Namahus	Boazodoallošiehtadus 2017/2018	Árvalus šiehtadussii 2018/2019	Erohus gaskal 2017/2018 ja 2018/2019
51	Boazodoalu ovdánahttinfoanda	32,8	33,9	1,1
72	Organisašuvdnadoarjja	6,5	7,5	1,0
75	Njuolggodoarjagat	76,7	79,1	2,4
79	Čálgoortnegat	2,6	2,6	-
	Supmi	118,6	123,1	4,5

Čilgehus 75. postii: Gollogeahpidan ja njuolggo doarjagat (milj. ruvnna):

Namahus	Šiehtadus 2017/2018	Šiehtadus 2018/2019
Orohatdoarjja	11,6	16,1
Buvttadandoarjja	33,5	33,0
Miessenjuovvandoarjja	24,0	24,0
Sierra doallodoarjja nuoraide	1,40	2,00
Álggahandoarjja	1,90	2,60
Náittosguoibmedoarjja	1,50	1,40
Geasehandoarjja ¹	2,50	-
Doarjja njuvvon bohccuid raporteremii ¹	0,30	-
Supmi	76,7	79,1

¹ Geasehandoarjja ja doarjja njuvvon bohccuid raporteremii leat sirdojuvvon 75. poasttas 51. postii.

Čilgehus 51. postii: Ovddidan- ja investerendoaimmat (milj. ruvnna):

Ulbmil	Šiehtadus 2017/2018	Šiehtadus 2018/2019
Riidoeastadandoaimmat	1,45	16,1
Ovddidanprográmma	8,20	8,20
Fágareiveortnet	2,00	2,00
Márkanastindoaimmat	5,00	5,00
Boazosuvdin	4,50	4,50
Oahpahuš- ja fuolahus doaimmat	1,00	1,27
Klassifiserenvuogádaga ja bohccuid optihkalaš guhkkodatmihtideami doaibma	0,85	0,75
Boares áideávdnasiid čorgen	1,00	1,00
Bohccuid indiividamerken	0,30	-
Boazodoalu areálakárttaid viidásit ovddideapmi	0,30	0,30
Gearggusvuodáfoanda	-	2,00
Prošeakta "Boahtteáigge boazo- ja eanandoallu Hedemárkkus ja Trøndelagas	-	0,50
Doarjja boazodoallofágalaš čoahkkimiidda fylkkamánniin	0,20	0,20
Prošeakta guorahallat ovddeš čielggademiid mat gusket boazodoalu nissoniid dillái	-	0,20
Geasehandoarjja	-	2,00
Doarjja bohccuid raporteremii	-	0,30
BOF stivrra hálddašeapmái	8,00	4,23
Supmi	32,80	33,90